

KOMISARIO KANERVA
WINTER
EI SAAVU
AAMIAISELLE
KIRSTI PORRAS

Kirsti Porras

Winter ei saavu aamiaiselle

SAGA Egmont

Winter ei saavu aamiaiselle

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1945, 2022 Kirsti Porras and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727164991

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

I LUKU

Komisario Kanerva lepäämässä

Parantolan kaikissa kerroksissa vallitsi hiljaisuus, sillä kello oli neljätolista ja ”hiljainen tunti” oli alkanut. Iso ruokasalikin oli tyhjänä, ainoastaan sinipukuinen siivoojatar lakaisi lattiaa. Vieraat olivat kaikki vetäytyneet huoneisiinsa. Ainoastaan toisen kerroksen lukuhuoneessa istui mukavaan nojatuoliin uponneena nuori mies, jolla oli polvellaan kirja, jota hän ei kuitenkaan lukenut. Hän nojautui veltosti tuolin pehmeään selustaan, piti silmiään puoliummessa ja näytti nauttivan yksinäisyydestään ja hiljaisuudesta ympärillään. Oikeastaan hänkin olisi saattanut aivan yhtä hyvin olla huoneessaan, mutta hän nautti erikoisesti juuri täällä äänettömästä rauhasta, koska juuri täällä se oli niin epätavallista. Hän tiesi, että kun kello löisi viisitoista, tulvisivat parantolan asukkaat taas laitoksen joka soppeen; portaat narisivat, käytävistä ja suojista kuuluisi nauru ja puheenrumpatus. Varsinkin lukuhuone täyttyisi sekä keski-ikäisistä että vanhoista naisista, jotka vuolaan suulaasti kertoisivat perheiloistaan ja palvelijatarpulumistaan, panetelisivat

naapureitaan ja kehuisivat omaisiaan. Silloin uneliaan näköinen nuori mies jättäisi lukusalin heidän haltuunsa ja pakenisi joko talvisen luonnon tai oman huoneensa hiljaisuuteen.

Tämän laitoksen virallisessa nimityksessä esiintyi tosin sana parantola, mutta varsinaisesti se oli hotellin ja täysihoitolan välimuoto, jonne varakkaat pääkaupunkilaiset tulivat lepäämään ja virkistymään. Keskellä viikkoa hallitsivat taloa pitempiaikaiset kanta-asukkaat, mutta lauantaisin ja sunnuntaisin vilisi joka soppi nuorisoa, jota parantolan ympäristössä oleva hyvä hiihtomaasto viikonlopuiksi houkutteli. Silloin ansaitsi paikka kaikkein vähimmin parantolan nimeä. Muuten se oli hyvin suosittu hyvän ruokansa ja terveellisen ilmanalansa takia, eikä siellä tarvinnut aivan absolutistikaan olla, sillä ravintolalla oli täydet anniskeluoikeudet.

Näytti siltä kuin nuori mies olisi jo täydellisesti vaipunut uneen, mutta niin ei kuitenkaan ollut laita, sillä kun alhaalta alkoi kuulua ääniä, hän liikahti ja jäi aprikoimaan itseksensä, kuka tohti rikkoa parantolan lakeja puhumalla kovaäänisesti, ennenkuin kello oli lyönyt vapauttavat kolme lyöntiänsä. Varmaankin joku uusi tulija, joka ei tietänyt talon tavoista.

Nojatuolistaan nuori mies näki alakertaan johtavat portaat. Niitä myöten tuli kahta raskasta matkalaukkua kantaen parantolan apumies Ketola, joka tavallisesti hevosella oli vieraita hakemassa asemalta. Hänen jäljessään kiirehti parantolan taloudenhoitajatar sekä kaksi päällysvaatteisiin pukeutunutta henkilöä, mies ja nainen. Siis nähtävästi uusia asukkaita, ajatteli nuori mies ja seurasi mielenkiinnolla puolisoljettujen luomiensa alta tulokkaiden etenemistä. Mies oli lyhyenlainen, hänellä oli yllään lammasnahkavuorinen pomppatakki ja tukevat saappaat. Ensi näkemältä hän vaikutti varakkaalta maalaisisännältä, mutta

lukuhuoneessa istuvasta katselijasta hän tuntui myös jonkin verran tutulta. Hänen seurassaan oleva nainen oli pitkähousuiseen urheilupukuun pukeutuneena. Molemmat olivat jo sivuuttaneet keski-ään.

Samassa kello löi kolme, ja nuori mies nousi tuolistaan. Tulijat olivat jo silloin ehtineet lukuhuoneen oven luo ja isäntämiehen näköinen uusi tulokas huomasi lukuhuoneessa olijan, katseli häntä tuokion ja tuli sitten hänen luokseen käsi ojennettuna ja suu hymyssä.

– Kas, komisario Kanerva! hän sanoi välittömällä ja suorasukaisella iloisuudella, jota oli mahdoton vastustaa. – Toivottavasti ette ole täällä virka-asioissa, kuten en minäkään. Meillähän on kummallakin sellainen ammatti, että joka talo näkee meidät mieluummin vieraanaan kuin ammattimme edustajana. Se taitaakin olla niitä harvoja puolia, jotka yhdistävät lääkärin ja rikoskomisarion virat!

Komisario Kanerva vastasi lämpimästi vastatulleen kädenpuristukseen. Isäntämieheltä vaikuttava tulija oli tohtori Routa, johon Kanerva joskus jossakin tilaisuudessa oli tutustunut ja jonka kanssa hän oli sukuakin, tosin melko kaukaista. Tohtori oli joviaali, vilkas ja toimeliaalta vaikuttava mies, joka ei koskaan puhunut pahaa sanaa lähimmäisistään ja jolla ei varmaankaan ollut ainoatakaan vihollista tässä pahassa maailmassa. Hänen puheessaan oli selvä savolainen sävy, joka teki hänen olemuksensa vieläkin isäntämäisemmäksi.

– Rea, huusi hän urheilupukuiselle naiselle, joka oli Ketolan ja taloudenhoitajattaren kanssa jatkanut matkaansa, – tule tänne, niin esitän sinut eräälle, jolla myös on Routain verta suonissaan!

Nainen seurasi kutsua ja tohtori esitti vaimonsa komisario Kanervalle, joka huomasi tämän ääntämisestä olevansa tekemisissä ulkomaalaisen kanssa.

– Vaimoni on saksatar, tohtori sanoi ja selitti saksaksi, mitä rikoskomisario merkitsi.

Kanerva lausui ihailunsa siitä, että rouva oli oppinut suomen kieltä niin hyvin, vaikka se yleensä on melko vaikeata ulkomaalaisille, mutta tohtori selitti nauraen:

– Meillä on neljä toivorikasta vesaa, joiden äidinkielenä tietenkin on suomi. Miltä se vaikuttaisi, jos äiti ei osaisi lastensa äidinkieltä!

Kanerva oli aikonut mennä joko kävelylle tai huoneeseensa hiljaisen tunnin päätyttyä, mutta jostakin syystä hän muuttikin päätöksensä ja jäi istumaan tuoliinsa vielä tohtoripariskunnan jätettyä hänet yksin. Koska hänellä tuolistaan oli vapaa näköala portaisiin ja käytävään, hän jäi huvikseen seuraamaan tulijoita ja menijöitä.

Makuuhallin kirpeässä pakkasessa oli ollut ainoastaan kaksi henkilöä: paksu ja hyvinvoivan näköinen tehtailija Silber, josta Kanerva oli kuullut kuiskailtavan, että hän kuului samaan rotuun kuin partriarkka Mooseskin, vaikka hänen nenästään ei sitä olisi voinut huomata enempää kuin hänen muustakaan turpeudestaan, sekä toisena parantolan kaunotar, pehmeäliikkeinen ja suurisilmäinen rouva Saarela, jolla oli tyylikäs madonnankampaus ja joka oli yhtä solakka kuin herra Silber oli paksu ja yhtä kaunis kuin toinen oli ruma. Molemmat olivat säännöllisiä makuuhallissa kävijöitä, muut eivät sinne uskaltautuneet tällaisina päivinä, jolloin astemittari vaihteli kahden- ja kolmenkymmenen välillä nollan alapuolella.

Lukuhuoneeseen alkoi tulla väkeä. Ensin tuli ryhmä ruotsia puhuvia keski-ikäisiä ja siitä vanhempia naisia, jotka ryhmittäytyivät käsitöineen ja ilman käsitöitä ison pöydän ympärille ja antoivat puheen luistaa. Ruotsia puhuvien tavan mukaan viljeltiin titteleitä ahkerasti, kenenkään päähän ei olisi pälkähtänyt nimittää toista pelkäksi rouvaksi. Siinä lentelivät sanojen ristitulessa pankkitirehtöörskät ja tavalliset tirehtöörskät, insinöörskat ja kapteenskat, konsulinnat ja tohtorinnat. Ainoastaan yksi raukka taisi tuntea itsensä muukalaiseksi toisten joukossa, sillä hänen miehensä oli maisteri, eikä edes toinen kotimainen kieleemme ole keksinyt mitään tittelinmuotoa maisterin rouvalle.

Yksi tirehtöörskistä, erään upporikkaan tehtailijan leski, oli saanut käsiinsä jostakin aikakauslehden, jossa oli mitä ihastuttavin jumpperin malli. Mutta voi kauhistusta: lehti oli suomalainen, eikä rouva osannut suomea tarpeeksi ymmärtääkseen lyhyttä jumpperin valmistusselitystä.

– Mieheni eläessä matkustelimme hyvin paljon, ja minä opin useitakin vieraita kieliä, selitti arvon rouva hartaalle kuulijakunnalleen. – Saksaa ja ranskaa osaan melko vaivattomasti ja englantiaakin osittain, mutta suomea en koskaan ole oppinut, sillä sitähan on aina pidetty vain keittiö- ja palvelijatarkielenä!

Juuri silloin astui lukuhuoneeseen Laila Ensi, näyttelijätär, jonka Kanerva tunsu entuudestaan ja joka oli ainoa, jonka kanssa hän parantolassa ollessaan oli ollut puheissa. Hän sattui parahiksi kuulemaan äsken lausutut sanat ja pysähtyi ovelle kuin kuullakseen lisää. Hänen voimakaspiirteisen suunsa ympärille ilmestyi halveksiva ja ivallinen ilme. Kanerva tunsu hänet sanavalmiiksi ja tarvittaessa hyvinkin kirpeäkieliseksi ja jäi

mielenkiinnolla odottamaan, puuttuisiko hän rouvien keskusteluun. Niin hän ei kuitenkaan tehnyt, valitsi lehtipöydältä vain itselleen jotakin luettavaa ja tuli istumaan Kanervaa vastapäätä olevaan vapaaseen tuoliin.

– Miksi tällaisissa paikoissa melkein säännöllisesti pitää olla eniten ikäviä ihmisiä? hän kysyi silmäten hyvin puhuvasti rouvien ryhmään päin.

Kanerva katseli hänen voimakasta, melkein maskuliinista profiliaan, liian suurta, mutta ei rumaa suutaan, jonka takaa moitteeton hammasrivi hohti, ja tummia, vilkkaita, ilmeikkäitä silmiään, jotka niin selvästi kuvastivat hänen eri mielialojaan. Kuten kaikista julkisuuden ihmisistä, Laila Ensistäkin oli liikkeellä paljon juttuja, mutta niitä ei Kanerva ajatellut. Hän kunnioitti tätä taiteilijana ja piti hänestä ihmisenä hänen raikkaan välittömyytensä ja älykkään persoonallisuutensa ansiosta.

– Juuri äsken saapui kaksi uutta vierasta, joihin ei varmastikaan ole syytä kiinnittää nimilappua: ikävä. Rouvaa en tosin tunne entuudestaan, mutta mikäli omaan ollenkaan ihmistuntemusta, luulisin hänen olevan juuri sellaista tyyppiä, josta te pidätte. Mies on mitä rakastettavin, aina täynnä uusia ajatuksia ja hauskoja keksintöjä. Sitä paitsi hyvin musikaalinen.

– Keitä he ovat? kysyi Laila Ensi uteliaana.

– Tohtori Routa rouvineen. Rouva tuntui olevan syntyjään saksatar, mutta hänelle ei nähtävästi ole tuottanut suuria hankaluuksia suomen kielen oppiminen, koska he keskenäänkin sitä puhuivat, rouva tosin jonkin verran murtaen.

– Oikeastaan olen tullut tänne lepäämään, niin kuin kaiketi useimmat muutkin, mutta hiljalleen minua alkaa jo hermostuttaa tämä yksitoikkoisuus ja toimettomuus. Ehkäpä

tämä äsken tullut pari tuo hiukan vaihtelua tullessaan. Se olisi tarpeen.

Laila Ensin toive täyttyi, myöhemmin vielä enemmän kuin hän oli koskaan osannut kuvitellakaan. Heti Routien tulon jälkeen alkoivat varsinkin illat saada toisen sävyn. Ennen olivat kaikki melkein heti päivällisen jälkeen vetäytyneet huoneisiinsa, mutta nyt kokoontui 'sisärengas', kuten tohtori Routa sanoi, musiikkisaliin, jossa iltaa istuttiin sangen pitkällekin teetä juoden ja musiikista nauttien. Tohtori Roudalla oli mestarin otteet pianon ääressä, eikä hän koskaan kieltäytynyt, kun häntä pyydettiin soittamaan. Rouva Roudalla taas oli kaunis ja pehmeä mezzosopraano, ja miehensä säestämänä hän usein esitti sekä suomalaisia että saksalaisia kansanlauluja. Joskus hän ja Laila Ensi esittivät duettoja. Kuulijakunta saattoi vaihdella, mutta perustana oli aina sisärengas, johon Laila Ensin sanojen mukaan kuuluivat parantolan kaikki hauskat ihmiset.

Kanerva oli erästä juttua selvittäessään loukannut jalkansa ja oli tullut tänne lepuuttaakseen sekä jalkaansa että hermojaan. Mutta nyt oli jalka jo parantunut ja sairasloma alkoi lähetä loppuaan. Hiukan vastenmielisesti hän ensin oli tänne saapunut, sillä hän ei yleensä rakastanut tällaista parantolan- ja täysihoidolanilmapiiriä, mutta ajatellessaan nyt lähestyvää poislähtöään, hänestä tuntui hiukan haikealta. Hän ei vielä aavistanutkaan, mitä kaikkea tapahtuisi ennen hänen parantolasta lähtöään.

II LUKU

Sisärengas koolla

Ensinnäkin saapui Lampinen.

Hän oli Kanervan hyvä ystävä, mies, joka kirjoitteli salapoliisiromaaneja ja oli muutenkin hieman omituinen, kuten Kanervan oli tapana leikillisesti huomauttaa. Hän yllätti Kanervan iloisesti saapumisellaan ja hänet vedettiin heti sisärenkaan kodikkaaseen piiriin.

Kun istuttiin iltaa musiikkisalin ison pyöreän pöydän ympärillä, Lampinen sanoi:

– Kuka se veitikka oli, joka ajoi minut tänne asemalta? Yleensä en sano ei-kiitoksia hyvälle ryypylle, mutta sellainen viinanlemu, joka siitä ajomiehestä lähti, tuntui varsin vähän miellyttävältä kirkkaassa talvi-ilmassa. Kuuluuko hän talon kalustoon?

– Kuuluu, tohtori Routa vastasi. – Hän ei ole oikein terve. Pitäisi kuulemma olla sivistynyt ja kouluakäynyt poika, sähköttäjä ammatiltaan, mutta saanut jonkin iskun päähänsä,

Myrkyllisiä salaisuuksia täysihoitolassa.

Komisario Kanervan rentouttava loma täysihoitolassa päättyy ennen aikojaan. Eräänä aamuna yksi vieraista, syrjäänvetäytyvä herra Winter ei saavu aamiaiselle vaan löytyy huoneestaan – kuolleena. Miksi joku myrkytti rauhallisen, omissa oloissaan viihtyvän miehen, jota kukaan majatalon asukkaista ei tuntenut entuudestaan? Kanerva joutuu haparoimaan pimeässä löytääkseen ratkaisun kylmäverisen murhan arvoitukseen.

Menneen ajan tunnelmaa henkivä kirjasarja Komisario Kanervan tutkimuksista on suomalaisten arvoitusdekkareiden aatelia.

Kirsti Porras (1908–1986) oli yksi ensimmäisiä suomalaisia naisdekkaristeja. Salapoliisiromaanien lisäksi hän kirjoitti myös näytelmiä ja radiokuunnelmia.